

Zoltán Bárkányi Valkán

Kara néni karácsonya

A károgó varjak, a bánat madarainak csapata a falu fölött egyenesen a katolikus templom felé szállt, és elkezdett körözni a torony körül. Kara Ilcsa néni önkéntelenül is abbahagyta a seprést az udvaron, a gallyseprűre támaszkodott, kiegyenesítette a hátát és körbenézett. – Karácsonyra biztosan kemény hideg lesz – villant át az agyán. A templom felé pillantott, és meglátta a fáradhatatlanul köröző madarakat. – A varjak mindig megmondják, milyen idő lesz – gondolta még.

Amint az udvart seperte, bizony gyakran meg kellett állnia, hogy kiegyenesítse a derekát. Tompa, szinte elviselhetetlen fájdalom kínozza. Igaz ugyan, a munkában, sőt a mozgásban is az utóbbi időben nemcsak a fájós dereka akadályozta. Fokozatosan elhagyta az ereje, egyre gyengébbnek érezte magát. Reggel nehezen kelt ki az ágyból, este szinte tehetetlenül zuhant bele. A fájdalmat nem csillapították az orvosságok sem, éppen ellenkezőleg, szétáradt az egész testében.

Egy jó évvel ezelőtt félóra alatt tisztára seperte az udvart, most meg annyi időbe kerül, hogy ezalatt kiért valamikor a szilák alá, a legtávolabbi szőlőjébe is, mormogta mérgesen az orra alatt. Tiszta szerencse, hogy az öreg vályogházat még novemberben, a Kelemen napi búcsúra kimeszelte. Most már biztosan nem lenne ereje ilyen nagy munkára. Régebben, még az ősz elején megfázott valahol, és az eredmény keserves volt: hosszú napokig gyötörte a láz, a tüdejét meg erős köhögés szaggatta. Kész csoda, hogy nem fulladt meg. Már a legrosszabbra gondolt: csak egy kupac föld a behunyt szeme fölött gyógyíthatja meg. Orvoshoz azonban nem akart menni. Az öreg doktor, akiben talán meg is bízott, két éve örök nyugalomra tért a templom fölötti lejtős domboldalon. Igaz ugyan, hogy a fiatal doktor hívás nélkül is eljött, és könyörtelesen belenyomott két injekciót. Ezek nélkül, gondolta később, neki is el kellett volna költöznie arra a lejtőre a templom fölött. Akkor már annyi ereje sem volt, hogy felkeljen az ágyból, csak feküdt, mint egy fadarab, és nézte a konyha fehér falait meg a plafont. Az elmúlt nyolcvannyolc év alatt sohasem volt olyan gyenge és beteg, mint akkor. Az injekciók után harmadnapra sokkal jobban lett, már egészségesnek érezte magát. Még szerencse, hogy számíthatott jó szomszédjára, Marcsára, aki mindent megcsinált a ház körül. A betegsége miatt így is elég gondot okozott neki. Sokkal korábban kellett kelnie, hogy megetesse az állatokat, ne hagyja éhezni a tyúkokat, nyulakat meg a kutyát, sőt a macskának is öntött egy kis tejet. Szegény, neki is megvan a maga keresztje, és nem is fiatalabb nála. A doktornak is biztosan Marcsa üzent, csak neki nem mondta meg. Az emberek jók, gondolta magában Kara néni.

Egészsége, mint hamarosan kiderült, nem tartott sokáig. Azóta minden munka nehezebb és megerőltetőbb. Hol van már az az idő, amikor a férjével egykettőre elbírtak a legfárasztóbb munkával is? Már odavan, soha nem tér vissza.

Az öregasszony szigorúan betartotta a szokást, hogy Karácsonyra a házban és a ház körül mindennek tisztának és a legnagyobb rendben kellett lennie. A házat kívül-belül kimeszelték, a disznóvágáson régen

Zoltán Bárkányi Valkán elbeszélései a szülőfalujában, Kesztlőcön élő emberekről szólnak. Ez a novellája 2008-ban jelent meg.

túl voltak, a kamrában illatoztak a frissen füstölt kolbászok és sonkák, a ház mögött, a pincében ott sorakoztak a lefejtett kiváló házi borral, az öröm, erő és életkedv forrásával teli hordók.

Icsa néni jó szívvel emlékszik vissza a karácsonyokra, amikor összejött az egész család. Amikor még éltek a szülei, a nővére, Anka, és az öccse, Jozsko. Aztán még itt volt a nevét viselő egyetlen lánya is. Igaz, nagyon régen volt ez. Elsőnek az apja hagyta el a családot, ottmaradt valamelyik átkozott szibériai gulágban. Azt a poklot, azt az átkozott szenvedést nem élte túl. Nem is élhette, hiszen már nem volt fiatal. Illendő temetés nélkül tűnt el egy tömegsírban, sok szerencsétlen falubelijével együtt, akiket ilyen messzire hurcoltak kényszermunkára. Az apja így nem pihenhet, ahogy illene, a temetőben a templom fölött. Emlékét csak a sírkő őrzi születése és halála dátumával. És hol van már az anyja, aki az Úr születése napjára még a legnehezebb időkben is elővarázsolt valami ajándékot mindenkinek a családból? Már régóta ő is örök álmát alussza. És a testvérei? A nővére, az öccse? Az ő sírjaik is ott vannak anyja és apja keresztje mellett. Öt évvel ezelőtt a férje is oda került. Halálával a ház kiürült, csak ő maradt benne egyes-egyedül. Igaz, itt lakhatna a lánya is, de őt a sors és a szerelem nagyon messzire, valahová a tengeren túlra csábította. Érte jött a fiú, a lány gyerekkori szerelme, aki szüleivel együtt még ötvenhatban biztosabb, biztonságosabb hazát talált magának Amerikában. Az elválás a lányától nagyon fájdalmas, szinte elviselhetetlen volt. Csoda, hogy a szíve nem szakadt meg ennyi fájdalomtól. Az élet azonban nem állt meg, minden napra bőven jutott munka. Csak éjjel sírdogált, a párnába temette könnyes arcát. Kívülről senkinek sem mutatta, hogy szenved, hogy a bánat összeszorítja a szívét. Egyetlen vigasza az volt, hogy két évente, mindig novemberben a búcsúra, hazajött a lánya, hogy meglátogassa. Eleinte csak maga, később a férjével és a gyerekekkel. Ezek a napok mérhetetlen örömmel és jókedvvel teli valódi ünnepek voltak.

Lassan négy éve lesz, hogy nem találkozott a lányával és annak családjával. Akkor megírta, hogy beteg és nem mehet ilyen hosszú útra. Két évvel ezelőtt, szintén levélben, a veje értesítette, hogy a felesége, vagyis az ő lánya, semmiképpen sem utazhat. Azóta nem kapott hírt a tengerentúlról. Se rosszat, se jót. Nem csoda, hogy ez megrémítette, és mérhetetlen aggodalommal egyetlen lányáért feküdt le nap mint nap. Sokszor gondol a legrosszabbra, arra, hogy kislányát élve már nem fogja látni.

Kara néni befejezte az udvar seprését, és megkönnyebbülve mélyet sóhajtott. Arcán valami nedvességet érzett, ezért a károgo varjak felé emelte az arcát, és mintegy magának megerősítette:

– Tudtam. Mégiscsak meghoztátok a havat! Az első havat! – mondta félhangon, és ruhaujjával letörölte arcáról az olvadt hópelyheket.

Az öregasszony először a fa tornácra nézett, aztán a kert felé fordult, és megsimogatta tekintetével a hatalmas, kopasz diófát, amelyet annak idején még az apja ültetett. A többi gyümölcsfát a férje és az öccse ültette, azután meg ő maga, az özvegyasszony, amikor már nem volt férfikéz a háznál.

Kara néni a konyhaajtó előtt találta magát, néhányat dobbantott, hogy lerázza azt a kevés havat és sarat. Halkan becsukta maga mögött az ajtót, néhány hasábot dobott a sparherltba, és elkezdett rakodni. Pár perc múlva hangosan sóhajtott néhányat, úgy érezte, hogy teljesen elhagyja az ereje, a lába egyáltalán nem akar engedelmeskedni. Mintha nem is tartozna a testéhez. Le kellett ülnie az ágy szélére. Kimerülten bámulta a ládán a kis fenyőt, amelyet még korábban egy nagyobb, sárga agyaggal töltött fazékba tett. Az apró karácsonyfát már kis gyertyák, arany és ezüst színű papírszalagok és szaloncukor díszítették.

Közben kint teljesen besötétedett. Kara néninek minden erejére szüksége volt, hogy a kredenchez menjen gyufáért. Amikor már minden gyertya égett, ösztönösen, apró, csoszogós léptekkel visszament az ágyhoz. Megint leült, és hátát a nagy párnának támasztotta. Így nézte

az apró gyertyalángokat, amelyek lassan, fokozatosan erőre kaptak és ragyogó fénybe borították az egész konyhát.

Az öregasszony szeme a nagy fényességben csak úgy sugárzott a boldogságtól. Pár pillanat múlva egyáltalán nem értette, hogy ebben a szinte vakító fényességben hogyan, honnan jöttek egymás után azok, akiket szeretett: elől apja és anyja, mögöttük öccse, Jozso a nővérel, Ankával, aztán a férje egyetlen lányukkal, Ilkával. Mindannyian egyenesen a karácsonyfához mentek. Mint korábban soha, felsorakoztak a feldíszített fa előtt. Két testvére halkán énekelni kezdett: „Krisztus Jézus született, örvendezzünk!” Hamarosan csatlakoztak hozzájuk a többiek is, mindannyian együtt énekeltek. Ilcsa néni rögtön felismerte az együttesben férje acélos hangját, aki két kezével vezényelte ezt a karácsonyi énekkart. Felállt az ágyról és mindannyiukat egyszerre a szívére ölelte.

– Boldog Karácsonyt! – suttopta és egymás után mindenkit jobbról-balról megcsókolt.

Sorban kézen fogták egymást, és kimentek a konyhaajtón. Kint, az udvaron sűrű pelyhek keringtek a levegőben, majd csendesen hullottak a földre. Kara Ilcsa néni még hallotta a szomszédasszony hangos kiáltását:

– Ilcsa, hol vagy? Nyisd ki!

Kara néni nem felelt. Családjával együtt ott lépdelt a friss, puha hószőnyegen, amely már vékonyan betakarta az egész udvart.

Szlovákból fordította: Zsembery Teréz

Nagy Kiril

Sárgaházi etűdök

(négy részlet)

Az elsőkönyves Nagy Kiril írja magáról

’92-ben születtem, Budapesten, ott is nőttem fel. Édesapám magyar, édesanyám bolgár, és habár nagyrészt nem kétnyelvűként nevelkedtem, a bolgár kultúra és az ország jellegzetességei mindig is erős mozgatói voltak (alkotói) életemnek. Vagy az ebből fakadó ket-tősség, kívülállóság – otthon mindig is bolgárnak tartottam magam, Bulgáriában magyarnak. Jelenleg Berlinben élek, itt kedvemre válogatom, éppen mi vagyok.

Kedvenc tantárgyam talán a történelem és az angol volt, vagy

Dora mama a tizenkét szögletű, hőálló kávéspoharának belsejében tompán kocogtatta a kiskanalat. Biggyedő ajkairól egy megoldadt filterű csikk csüngött. A kanalat könnyedén cuppantotta le, hisz nagy ellenállásba nem ütközhetett, lévén felső fogai mind hiányoztak négy őrlőt kivéve. Szürcsölt egyet a kávéból, és lágyan rekedt hangján mesélt Darinnak:

– Ezekre, időt pazarolni? Minek? Ugyan már... – és legyintett, majd az üres szipkáért és egy új csomag Melnikért nyúlt, aminek kartonját a konyhai szekrény fiókjában tartotta. – Ezek akkor is vért ontanak, ha az ember párnát nyom a kezükbe és azt mondja, aludjanak. Először csatázni kezdenek, majd egymás arcára szorítva egyszerre fojtják meg egymást. A férfi mindig talál módot hóbörgésre. Jobb esetben. Rosszabb esetben pedig a hónalja alá csap egy egész országot. Mert mondjuk egyszer kiskorában a boltosnéni rosszul adott vissza, az anyja meg rajta verte el a hiányzó pár sztotit. – Egy új szálát dugott a szipkába, az öngyújtó szikrázott, és olyan lelkesen szívta a felizzó cigarettát, mintha friss hegyi levegőből próbálna elraktározni magának a rosszabb napokra. – Hát ez valami tébolyda. És hogy mi hol voltunk, amíg ezek a tökkelütöttek háborúztak? Megmondom, hol voltunk, a konyhában. Na de kérem nem azért, hogy ebédet főzzünk ezeknek a barmoknak, hanem mert ott

Nagy Kiril Sárgaházi etűdök című könyve megjelent a Napút Kiadó – Kalota Művészeti Alapítvány kiadásában Budapesten 2022-ben.

volt a rádió, amin hallgattuk, hogy élnek-e vagy halnak. Hogy tudjuk, a gyerekek majd mit kell mondani. Nagyapád, ő jóember volt. De hát ő is csak egy férfi. A korok... Mit korok, az egész történelem áldozatai mi voltunk, édesem. Akiknek azt tanították, hogy ezeket a tesztoszterontól fűtött gorillákat követni és támogatni kell. Mert még a legbölcsebb nagymama is arra intett minket, hogy szeressünk, örökké, hallgassunk, mert a nőiség ereje az elfogadásban és gyöngédségben rejlik. Abban a fenéket... Ezeknek a férfiaknak igazság, ellenszegülés kellett volna, meg két kurva nagy pofon. Hiába fejlődtek annyit az elvtársak itt az évszázadok alatt... áh, fejlődtek a francokat. Annyi, hogy most legalább egy rádió-vagy tévébeszélgetésben előjáró példaként emlegetik az elvtársnőket. De így is maximum csak bálványok vagyunk. Mint valami erdei tündérek, akiknek szavát nem, csupán gyöngéd tapintását érthetik. Azt a tapintást viszont hangsúlyozzák bőszen, interjúkban, bemutatásokon, de ha beszélni kezdünk, oldalba böknek, „csak mosolyogj, kedves”. A nők pedig igazítanak egyet szoknyájukon, a Városi Áruházban vásárolt szőrmekalapjukat feljebb tolják, és egy vörös mosollyal a kamerába kacsintanak. A televízió másik oldalán pedig fekete-fehéren özönlik ezekhez, milliókhoz, akik azt hiszik, az a mosoly őszinte. Hát most mondom, nem az. De még mennyire, hogy nem. Ahogy az enyém se, még ma sem, és már nem is lesz. – Dora mama észrevette, hogy Darin alsó szemhéjai kételkedésre emelkednek, ezért egy lágy mozdulattal megsimította a fiú arcát, letörölve az aggályt. – Rád mosolyognom más, lelkem, az egészen más, tudod. A nőknek sok mosolya van, egy egész paletta. Csak jelenleg nem mi válogatunk a gyűjteményben. De hát mit tehet az ember... reméljük, hogy majd néhány generáció múlva a nők megtanulnak nem muszájból, hanem őszintén mosolyogni. Azért mondom most neked, hogy te jó legyél, ha már ezek a disznók nem voltak. Anyádnak és a többieknek most még nehezebb dolga van, mert ők már elhiszik, hogy egyenrangúak. Pedig korántse, de nem ám. Bőven nem. Csak hát a szavazati joggal itt kiszűrték a szemünket, akkor elhalkultunk, azóta meg mi van? A nagy büdös semmi, kérek, az van. – Darinnak most szemöldöke kezdett aggódni. – No, ne nézz úgy rám, édeském, nem utálok én a férfiakat. Nem csak nagyapád, apád is rendes ember. Mert is volna más lenni... Nagybátyád... az más tézta. De hogy utálok-e őket? Dehogy utálok. Szánom. Nem tehet róla ez a sok isten barma, hogy herével született. Azt meg ezek is csak tanulták, hogy a férfihormont mire használják. Mint ahogy mi se ösztönből fogjuk a fakanalat.

Az egyetem után dolgozni mentem. Méghozzá nem is akárhova, kérem. A lábatlani cementgyárba. Bizony. Akkor már egész jól beszéltem a nyelvet, nyurga voltam, esetlen, a kollégák mégis Szláv-medvének csúfoltak. Az októberi szocialista forradalom 56. évfordulója közelgett, arra buzgólkodott mindenki. Az egyik keverőfiú, az a Gráfel gyerek megsúgta, hogy az egyik titkárkisasszony szemet vetett rám. Hogy is hívták... valami Katinka. Katika!

– Katika – nevetett fel Alek. – Hogy dökög. Ka-ti-ka. Hát ilyen bugyuta nevet se hallottam még, már elnézést.

Mint a mészkeverő kattogása. Ejj, sok mindenhez értenek ezek a magyarok, de a névadás nem az erősségük, az szent. Szóval ott az ünnepség közeledtével nem is értettem, hogy hogy van ideje bárkinek is szemet vetni rám, nemhogy még nekem időm bárkinek is tetszeni, de az egyik délután leporoltam munkáskabátom és bekopogtam az iroda ajtaján. Katika ott ült tömzsin az asztalánál, egy vadonatúj Silverette írógépen pötyögött. Nem tudom, honnan a fenéből szerezte a japán masinát. Oly kecsesen kattogott a sárga írógép, ahogy az eső szokott kopogni a tetőablakon. Kezitsókolomoztam, aztán a kezét csókoltam, utána a száját.

– Maga kujon. És még maga mondja, hogy nem volt szerelmes?

Én kérem az nem voltam. Ez csak úgy történt. Én igazán nem tehetek róla. De nem emiatt mesélem ám. Hanem másnap mikor munkába

a nyelvek en bloc. Mindig is jótanuló voltam, de különösebb kedvem sosem leltem a tanulásban, a gimnázium utolsó évét nagy részben a padra görnyedve átaludtam. Azt hiszem, sose szerettem azt, ami muszáj, valami zsigeri ellenszenvet vált ki belőlem. És habár azóta két diplomát (bölcész és design) is szereztem, örülök, hogy az alkotás és tanulás már nem kötelesség, hanem vágy.

Épp nemrég olvastam édesanyám egy visszaemlékezését, azt írta rólam, tizennégy évesen határozottam el, hogy író leszek. Nekem ez ennyire konkrétan nem rémlett, de arra emlékszem, hogy egy álomból írtam először sokoldalú novellát, valamikor tini koromban. Azóta is rengeteg filmszerű álmom van, apró részletekig hatók. Leírni ritkán szoktam őket, de gyakran „vándorlok” bennük utólag. A cselekményeik és motívumaik is megdöbbentőek sokszor, de ami talán leginkább megfog, az a kidolgozottságuk, hogy könnyedén körülnézhetek bennük. Tudom, mit látok, ha balra fordulok, felnézek vagy akár valami alá. Azt hiszem, akkor is ezt próbáltam meg rögzíteni és átadni. És azóta is ezzel küzdök, hogyan írhatom le az összes ilyen képet, anélkül, hogy elfárasztanám az olvasót.

Egyetemi éveim alatt Kundera Búcsúkeringőjét lebegtettem, mint kedvenc könyvet, de hogy őszinte legyek, már nagyon kevésre emlékszem belőle. Romain Gary-t (Émile Ajar) szeretem, *Előttem az élet*, *Lady L.*, Heinrich Böll – Egy bohóc nézetei, Siri Hustvedtől *The Blazing World*. Magyarok közül Parti Nagy az, aki számomra überelhetetlen, bár nem rég belezügtam Polcz Alaine *Karácsonyi utazásába* – családom egy része Erdélyből származik, minden szava közeli volt. Susan Sontag, Raymond Queneau, ilyenek. Néhány éve kezdtem el nyitni sokkal több író felé, régen ritkán olvastam amerikai szerzőket például, az kevésbé volt a családi kánon része. Most viszont már nem igazán van szűrő. Ajánlások, ismerősen csengő nevek utáni kíváncsiság és könyvborítók alapján válogatok. Bolgáruul, németül csak ritkán olvasok, inkább magyarul és angol nyelven.

És általában tíz-húsz könyvet „egyszerre”: eléggé csapongó a kedvem és a türelmem, úgyhogy a könyvek állandó körforgásban vannak, kinyitva hevernek szanaszét. Jelenleg *The Fran Lebowitz Reader*-t, Spirótól a *Mikor szabad ölni?*-t és Lucia Berlin *Bejárónők kézikönyve* című novella-gyűjteményét olvasom. Eddig jók.

Korábban mindig designer-ként határoztam meg magam, csak néhány éve kezdtem ezt az író dolgot erőltetni. Magamban. Hogy elhiggyem. Pedig az író csak az választja el a nemírótól, hogy ír. Ennél több visszacsatolás nem kéne, hogy az ilyeneket elhiggyük magunkról. Egy könyvelő például nem kérdőjelezi meg könyvelői mivoltát, ez a kreatív szakmák betegsége. Talán most az első megjelent regényem, a Sárgaházi etűdök elhitette velem, hogy valóban az vagyok. Vagy az is. Szintén a visszaemlékezésben olvastam, tizenhét voltam, amikor kijelenttem, polihisztor leszek. Már nem szeretem a szó csengését, de az biztos, hogy egy hivatás nem elégít ki, egy médium nem elég mindazt átadni, amire az a feljebb említett vágyam megvan. De hát nehéz semmi helyett mindent csinálni...

Nem rég lettem harminc, ezt a vénkort pedig igyekszem a lehető legtöbb alkotással tölteni. Most többek közt egy színdarabon dolgozom, amelyet még ebben az évben Budapesten és/vagy Bulgáriában fogom megrendezni. A Sárgaházi etűdök bolgár fordítása is elkészült, de a regény már angol nyelven is létezik, ehhez is szeretnék kiadót találni. És bár tudom, most nem a pszichológusomnak, hanem esetleges olvasóknak mesélek, de fontos: boldog, büszke és izgatott vagyok, mert az a tizennégy éves kamasz a jelen örömeiről álmodott.

mentem, a Gráfel már rohant elém, hogy menjek gyorsan, mert valamit mutat. Berohantunk a C szárnyba, ahol a kemence volt. A gépek álltak, a munkások is. Csak a neonsövek üveges kattogását lehetett hallani. Mindenki ott volt, a vezetőségtől kezdve mindenki, még a hőcserélő toronyból is átjöttek. Úgy sorakoztak a rácsos körfolyósókon mintha egy sereglőraj pihenne a vezetékeken.

– Mi történt? Ne csigázzon, mondja már!

Szóról szóra ezt suttogtam, miközben a Gráfel gyerek trikóját téptem. – Darin imitálta, mintha valakit megragadna és megrázna, hogy beszéljen végre.

– És?!

Gráfel a kemence közepére mutatott. A finomra örölt mézskóhal-mok között ülepedni kezdett a por, és akkor megláttam. Ott állt Katika. Szürkén, feldolgozva, vaskos cementteste Lenin szobrokat megszegyenítve feszült a hatalmas csarnokban. Az égetés és őrlés olyan mesterien sikerült, hogy az igazgató megegyezett a családdal, hogy Katikát a gyár bejáratánál állítsák ki.

A pámat elvitték. Már nem emlékszem, kik. Talán a párt, az ÁVO vagy a rendőrség. Valamelyik rendszer, mindegy is, a szcenárió mindig ugyanaz: mozdulatlan gyerek, zokogó feleség, akinek a karjaiból kell kitépni férjét, aki csak nyugodtan biccent, eressz, mire a nő hisztérikusan a földre rogy és a gyerek lábához kúszva a bokájába karol. – Darin úgy beszélt, mintha olvasná. A szavak folyamatosan jöttek, mindegyik helye biztos volt a mondatban, nem kellett gondolkoznia. – Apámat tavasszal vitték el, nekem azt mondta, két hét múlva jön, én pedig pontosan két héttel később láttam a kivégzését a televízióban. Az egészet a Levszki szobor tövéhez rendezték, de rájöttek, hogy a párhuzam nem megfelelő, mert a hazaárulókat mégse az elnyomó törökök által kivégzett nemzeti hős lábánál kéne lepuffantani, ezért az utolsó pillanatban átszervezték az egészet a Nemzeti Operettszínház tövébe. A nemzeti adó, a kettes csatorna élőben közvetítette, a hírbemondó pedig az egészet úgy konferálta, mint egy félfontos futballmeccset, szurkolva a katonáknak, találgatva, melyik fegyver van töltve. Az igazság az, hogy mindegyik töltve volt. És ezt a katonák is pontosan tudták. Elárulta őket a rémületbe fojtott félmosoly, amikor az operatőr lassan végigment rajtuk nagyközeliben. Másnap az iskolában senki nem beszélt a történetekről, pedig azt hittem, majd sorban jönnek az osztálytársaim gratulálni, mekkora hős az én apukám. De semmi. Viszont a házukban lakó gyerekek napközi után kivégzőset játszottak az udvaron, és én önként jelentkeztem, hogy leszek az apukám, hadd legyenek, mert én jól tudom utánózni. Például, hogy hogyan rágta a cigi filterét, amikor újságot olvasott a rádió mellett koraestként, vagy hogyan vette fel a cipőjét ugyanabban a fotelben, mielőtt munkába indult. Mindig erősett húzott a cipőfűzőn, és masni helyett csomót kötött a két ívből. És mikor a közvetítés napján a kisszőnyegen álltam, az öreg tévé szürkén vibráló fényei előtt, apám minden mozzanatát megjegyeztem. A közös emlékeink helyére írtam őket. Az élére vasalt ölében töltött délutáni meséket felcserélte a térdeléstől kopott, még a fekete-fehér képernyőn keresztül is barna nadrágja, ami előtt megkötözött, ökölbe szorult keze lógott. A családi fotókhoz való összeterelést felcserélte a sorfal, a „mondd, hogy csíz”-t az állam ellen elkövetett merényletek listájának felolvasása. A fényképezőgépből felnéző kacsintását a lesütött szeméből poros arcán görgő egyetlen könnycsepp váltotta fel. A hetedik, utolsó együtt töltött születésnapon megsárgult ujjjaival ügyetlenül próbálta a gyertyákat a túlédés cseresznyetortába állítani, de azok sehogy se akartak megmaradni, ezért egy ideges mozdulattal a torta közepébe dőfött, amitől megbillent az asztal, apám pedig egyensúlyát elveszítve a mellkasához passzírozódó tortával rámesett, az kilapult köztünk és minden irányba fröcskölt a rózsaszín krém. Órákig nevtünk. Ezt az emléket a golyótól való lassú összecsucslásra cseréltem. Egy jól kidol-

gozott koreográfiára. A lövéskor összerezzen, jobb válla a falnak lökődött, nyaka előrecsuklott, lábai pedig mint egy gyöngéd bajtárs, lassan földre engedték felsőtestét, a színház falához ültették, és végül fáradtan azok is eldőlték. Sokszor gyakoroltam még aznap este a mozdulatsort, a falnál, ahol mindig a magasságomat mérte a lexikkal. A tengernél süttetett testét, barna bőrét és őszülő mellkasszőrét pedig a fehér ingét lassan feketére festő vére írta újra, amit olyan hosszasan mutatott a kamera, hogy még egy reklámszünet is belefért. Mosószeret reklámoztak, egy velemkorú kisfiú evett csokoládét, és az anyukája egyáltalán nem haragudott, amikor összecsokizta a fehér pólóját, mert a csodaszer azonnal kihozta a makacs foltot. Reklám vége, addigra apám mellkasán már olyan 4 centivel volt nagyobb a folt sugara, és tudtam, hogy nincs az a mosószer, amit azt valaha kihozná. Anyám akkor ért haza, berontott a bejárati ajtón, egyenesen hozzám rohant, felnézett, és meglátta a foltot a tévében. Apámhoz hasonló mozdulattal csuklott össze, és úgy szorította a bokámat, mint két héttel azelőtt férjét, akit a karjaiból téptek ki. A ház udvarán végül a kivégzős játékból veszekedés lett, mert senki nem akart katona lenni, mindenki összerogyni akart, és amíg a többiek vitáztak azon, ki halhasson meg, az egyik alsós fiú felemelte karjait, egyik szemét behunyta, a másikkal célzott és lőtt. Ahogy a karjai hátrarándultak, én felidéztem a lövést, és lassan összecsuklottam a tölgyfa lábánál. A koreográfia minden elemét precízen követtem. Összerezzenés, jobb váll a falhoz, nyak előre, láb lassan rogyaszt, felsőtest ereszkedik, ül, láb dől. Zseniális alakítás volt, azóta se álltam fel.

Valaki felvette a televízióból a kivégzést, és névtelenül elküldte nekünk. – folytatta Alek. – Nagynéném, anyám nővére kotyogta el, hogy ki volt az. Egy távoli unokatestvér, bosszúból, amiért annak idején apámék nem neki adták a portaszolgálati állást a pártházban. Miután a mamával megnéztük a felvételt, nem szóltunk már többé. Egymáshoz nem. Ő tovább keményedett, gyémánttá, onnantól csak a nappaliban ült mozdulatlan. Két számmal kisebb szőrmebélésű papucsában, bokáján a zokni buggyanva gyűrődött, lábait pedig térdtől világoskék hálóingje takarta. A rádió konstans ontotta a híreket, egy perce sem kapcsolta ki. Ült, mereven bámulta az ütött-kopott parkettát, és a hírtől függően formálta arcát. Ha tőzsdei csődről beszéltek, ajka kissé legörbült, homloka összeráncolódott, szemöldöke középre zuhant, az úszóverseny eredmények hallatán győztestől függetlenül elmosolyodott, fejével igenlően bólintott, ha az új kormányrendeleteket olvasták, akkor éppen csak cöccögéssnyire nyitotta száját, és szemét egyszer körbeforgatta. Aztán egy napon felállt és kiugrott az ablakon. A szemem láttára, éppen a munkából értem haza. Mielőtt a teste földet ért volna, egy galambsereg vetette rá magát, koszos csőreikkel összecsípték otthonkáját és a magasba emelték. Nagybátyám az ablakon kihajolva üvöltött utána, hogy *mi a picsát csinálsz, jössz vissza de azonnal*, de anyám csak bárgyún lebegett, a galambok pedig izzadva nekiindultak. Nem ment el örökre. Esténként gyakran láttam az ablakom előtt lebegni. Ott, a hetedik emeleti szűk ablakok előtt a sötét-kék fényben, összepisilt hálóingjében. A galambok megritkult szárnyai még mindig tartották. Olyankor lábujjhegyen átosontam a nappaliba, ölemre emeltem a rádiót, a szobámban pedig a konvektorra tettem és felhangosítottam. Az ablakot résnyire nyitottam, úgy hallgatta a napi hírek ismétlését. Tőzsdei csőd – ajak le, homlokon ráncok, szemöldöke középre, bólintás; új kormányrendeletek – cöccögés, szem körbefogat. Mindig az úszóverseny eredményeit vártam, olyankor mosolygott. A köztünk lévő ablaküvegen tükröződve pedig olyan volt, mintha engem bámulna, és az a poshadt mosoly nekem szólna. Átnéztem tükörképén, az üres szemeödrökbe. Aztán kikapcsoltam a rádiót és visszafeküdtem a takaró alá. Máig eljön hozzám. Ma is meglátogatott. Könnyű, aszott testét ugyanolyan nehezen emelik a megvénült galambok. Otthonkáját megette a nap és a viharok, a csőrök már kiszáradt testbe kapaszkodnak.